

Nr 37

Skatteutskottets betänkande i anledning av motioner om åtgärder vid beskattningen i syfte att främja sparandet.

Motionerna

I detta betänkande behandlas

motionen 1971: 301 av herrar Antby (fp) och Enskog (fp) vari hemställs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär förslag med ledning av vad i motionen anförts rörande premiering av enskilt bostadssparande i bank eller annan penninginrättning;

motionen 1971: 304 (jfr 1971: 431) av herr Bohman m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär förslag till innevarande års riksdag om åtgärder i syfte att stimulera det enskilda sparandet i bank, bostad, utbildning, aktier eller egen rörelse i enlighet med vad i motionen 1971: 431 anförts;

motionen 1971: 461 av herr Larsson i Staffanstorp m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen beslutar om sådan ändring av kommunalskattelagen, att det extra avdraget för inkomst av kapital höjs med 300 kr. för ensamstående och 600 kr. för makar till sammanlagt 700 resp. 1 400 kr. och att vederbörande utskott utarbetar erforderlig författningstext;

motionen 1971: 576 av herrar Wirmark (fp) och Möller i Göteborg (fp) vari hemställs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning och förslag angående sparstimulerande åtgärder i enlighet med det som angivits i motionen.

Gällande bestämmelser m. m.

Frågan om premiering av sparandet genom lättnader vid beskattningen har under senare tid årligen varit föremål för riksdagens prövning. År 1957 hemställde riksdagen om tillsättande av en utredning med uppgift att allsidigt och förutsättningslöst söka utröna, huruvida det var lämpligt och möjligt att skattevägen stimulera nysparande och vilka former som därvid borde komma i fråga. Denna undersökning verkställdes av utredningen om sparstimulerande åtgärder, som framlade resultatet av sitt arbete i ett i början av år 1961 avgivet betänkande (SOU 1961: 2). Där-

vid förordade utredningen vissa åtgärder i syfte att främja sparandet på annat sätt än genom lättnader vid beskattningen. Bl. a. föreslogs införande av en ny sparform efter i huvudsak samma riktlinjer som ungdomens lönsparande, benämnt allmänna lönsparandet. Vidare förordade utredningen vissa åtgärder i syfte att främja bostadssparandet. Däremot ansåg majoriteten i utredningen det inte vara möjligt att förorda att det totala enskilda sparandet stimulerades genom en definitiv skatteminskning satt i relation till det belopp som insattes på ett särskilt konto. Sammanfattningsvis konstaterade utredningen beträffande möjligheterna att genom ett system med definitiv skatteminskning stimulera sparandet, att det inte går att endast premiera sådant sparande, som är framkallat av själva premieringsförfarandet. Premieringen måste omfatta även medel, som härrör från sparande, som ändå skulle ha skett, samt sådana medel, vilka härrör från tidigare befintliga tillgångar. Premieringskostnaderna skulle med all sannolikhet bli lika stora som eller större än den framkallade sparandeökningen. Vidare skulle kostnaderna komma att bli av den storleksordningen att de kunde få betydande verkningar på statens och kommunernas finanser.

Utredningen behandlade även frågan om ett system för sparpremiering byggt på uppskjuten beskattning och fann därvid att ett förfarande med uppskov med beskattningen för ett sparat belopp sannolikt skulle leda till en viss sparandeökning av långsiktig karaktär. Införandet av bestämmelser härom var emellertid till väsentlig del inte enbart en fråga om att åstadkomma en stimulans av sparandet utan även en fråga om inkomstutjämning mellan olika år. Ett förslag i detta hänseende kom därför att i olika avseenden beröra pågående skatteutredningar och ha samband med av dessa behandlade frågor och borde därför tas upp till övervägande i samband med övriga skattefrågor.

Mot utredningens ståndpunktstagande i fråga om skattepremiering av sparande anfördes två reservationer. Ledamöterna Antonsson, Brundin och Danmans förordade sålunda införande av former för sparpremiering såväl genom definitiv skatteminskning i form av rätt till avdrag för avsättning till särskilda sparkonton som genom uppskjuten beskattning genom utjämningskonton. Ledamoten Antonsson uttalade sig därjämte för en premiering av även annat sparande än de nämnda formerna för banksparande.

I syfte att uppmuntra sparandet antog vidare 1961 års höstriksdag det i prop. 1961: 200 framlagda förslaget om igångsättande av kampanjer för allmänt lönsparande. Dessa leds av en kommitté, vari ingår representanter för arbetsmarknadens större organisationer, sparinstitutioner och statsmakterna.

1970 års riksdag (prop. 1970: 197, BaU 67) har fattat beslut om premiering av sparande i anslutning till utbetalning av överskjutande preliminär skatt enligt 1970 års taxering. Premieringen omfattar – utöver

räntan – en skattefri sparpremie med 5 % på belopp som inestår på sparkonto intill utgången av år 1971 samt deltagande i vinstutlottningar i juni och november/december 1971. Vinsterna är fria från lotterivinstskatt.

På förslag av Kungl. Maj:t har 1971 års riksdag anvisat ett anslag av 2 milj. kr. för en undersökning av hushållssparandet i statistiska centralbyråns regi. Sparundersökningen bör enligt uttalande av chefen för finansdepartementet genomföras så snart som möjligt.

Lönsparkommittén har i en den 30 mars dagtecknad promemoria föreslagit en samordning av ungdomens lönsparande och det allmänna lönsparandet. Förslaget siktar på att tillvarata samhällets intresse att öka hushållssparandet och åstadkomma ett mera långsiktigt och målinriktat sparande. Enligt förslaget skall regelbundet lönsparande som binds för viss tid premieras med ett årligt skattefritt sparbidrag med 20 % av den krediterade räntan samt med årlig vinstutlottning motsvarande 10 % av den krediterade räntan på samtliga konton. Sparbidraget är maximerat till 300 kr. per konto och kalenderår.

Frågan om sparandets utveckling berörs också av chefen för finansdepartementet i den reviderade finansplanen 1971 (prop. 1971: 115 s. 40). Han konstaterar att minskningen av det privata sparandet i företag och hushåll och ökningen av sparmedel inom i första hand AP-fonden reser många olika problem och tillägger bl. a.

Jag har vid flera tillfällen understrukt sparandets avgörande roll för den framtida välbefindningen men samtidigt även måst konstatera svårigheterna att finna effektiva vägar för en sådan stimulans. Sedan långt tillbaka har vi sökt främja ett sparande via lönsparande och i fjol tillämpades ett särskilt premiesparande för återbetalda preliminärskattemedel. Jag har för avsikt att utifrån erfarenheterna från dessa åtgärder återkomma i senare sammanhang med förslag syftande till att stimulera och fånga in ett nysparande.

Det skattefria bottenbeloppet i inkomstkällan kapital utgjorde ursprungligen 100 kr. för ensamstående och 200 kr. för makar. 1957 höjdes avdraget till 300 kr. resp. 600 kr. och 1961 – med tillämpning fr. o. m. 1962 års taxering – till 400 kr. resp. 800 kr. Bestämmelserna om detta schablonavdrag, vilka återfinns i 39 § 3 mom. KL, har tillkommit för att stimulera sparandet.

Till betänkandet fogad *bilaga 1* utvisar allmänna pensionsfondens tillväxt. Inlåningsutvecklingen i vissa sparinstitut framgår av *bilaga 2*. I *bilagorna 3–5* lämnas vissa uppgifter rörande ungdomens lönsparande och det allmänna lönsparandet.

Frågornas tidigare behandling

Riksdagen har upprepade gånger på förslag av bevillningsutskottet avslagit motioner som syftat till att genom åtgärder vid beskattningen

stimulera till ökat personligt sparande. Därvid har bevillningsutskottet i fråga om premiering av personligt sparande, på särskilt sparkonto uttalat att de undersökningar, som utförts av utredningen om sparstimulerande åtgärder och som redovisats i utredningens betänkande SOU 1961: 2, givit vid handen att det knappast är möjligt att genom definitiva skattelättnader effektivt åstadkomma ett verkligt nysparande och att ett system med avsättning av medel till sparkonto innebär att man inför nya möjligheter till inkomst- och progressionsutjämning vid beskattningen. Om införandet av bestämmelser om premiering av sparande på särskilt bostadskonto har utskottet framhållit att detta är en fråga inte enbart om stimulans av bostadssparandet utan också om inkomst- och progressionsutjämning. Inte heller har utskottet ansett sig kunna biträda förslaget om skatteförmåner för överamorteringar av skuld på egnahemslån. Utskottet har därvid hänvisat till att gällande skattelagstiftning i fråga om egnahemsfastigheter och bostadsrättslägenheter får anses förmånliga för de skattskyldiga och till att de eventuella åtgärder som erfordras för att stimulera bostadssparandet därför bör ske på annat sätt än genom lättnader vid beskattningen.

Utskottet har från statsfinansiell synpunkt inte ansett det möjligt att medverka till en höjning av sparavdraget i inkomstkällan kapital eller till en utvidgning av dess användningsområde och därvid återopat att enligt kalkyler gjorda på grundval av 1966 års taxering en höjning av sparavdraget från 400 kr. till 600 kr. för ensamstående och från 800 kr. till 1 200 kr. för makar kunde beräknas medföra ett skattebortfall för staten på 50–60 milj. kr. och för kommunerna på ca 35 milj. kr. Beträffande rätten till särskilda sparavdrag i inkomstkällorna jordbruksfastighet, annan fastighet och rörelse har utskottet erinrat om att sparavdraget får utnyttjas också av inkomsttagare med huvudsaklig inkomst från annan inkomstkälla än de nu nämnda och att fastighetsägare och rörelseidkare i minst samma omfattning som löntagare har möjlighet att utnyttja sparavdraget vid taxeringen.

Utskottet

De förevarande motionerna syftar alla till att genom olika åtgärder vid beskattningen premiera sparande. Motionärerna i motionerna 1971: 301 vill särskilt gynna bostadssparandet, medan motionen 1971: 304 innehåller yrkande om premiering – genom skatteavdrag om högst 1 500 kr. – av allt enskilt nysparande i bank, bostad, utbildning, aktier eller egen rörelse. Med nysparande bör enligt motionärernas mening jämföras amortering av bostads- och studielån, och motionärerna yrkar också att egenföretagare medges rätt att skattefritt avsätta medel till självfinansieringsfond. Yrkande om premiering av banksparende genom avdrag om högst 600 kr. på den slutliga skatten återfinns i motionen 1971: 576. I sistnämnda motion liksom i motionerna

1971: 304 och 1971: 461 yrkas en uppräknig av det s. k. sparavdraget. Enligt motionärerna i motionen 1971: 304 bör sådant avdrag kunna medges inte bara i inkomstkällan kapital. Även den som investerar sitt sparkapital i jordbruk, annan fastighet eller rörelse bör ha rätt till sparavdrag.

Som framgår av den inledningsvis lämnade redogörelsen har riksdagen upprepade gånger lämnat motioner med yrkanden om skattelättnader i olika former för målinriktat sparande utan åtgärd. Detta har skett med åberopande bl. a. av att det knappast torde vara möjligt att genom definitiva skattelättnader effektivt åstadkomma ett verkligt nysparande och att ett system med avsättning av medel till sparkonto skulle innebära att man öppnade nya möjligheter till inkomst- och progressionsutjämning vid beskattningen. En uppräknig av sparavdraget i inkomstkällan kapital har riksdagen inte ansett lämplig av bl. a. det skälet att en sådan åtgärd kan förväntas medföra ett betydande skattebortfall för stat och kommun.

Efter 1970 då riksdagen senast hade att pröva motionsyrkanden om premiering av personligt sparande har – som framgår av bilaga 3–5 till detta betänkande – ungdomens lönsparande gått ytterligare tillbaka, medan det allmänna lönsparandet visar kraftigt ökande anslutnings-siffror. I en promemoria dagtecknad den 30 mars 1971 och upprättad av en särskild kommitté (lönsparkommittén) inom riksgäldskontoret framgår emellertid att av det totala antalet konton anslutna till det allmänna lönsparandet vid utgången av 1970, ca 903 000, endast 296 500 presterat en 500 kr.-ökning under året, medan de resterande drygt 600 000 lönspararna minskat sitt sparande med tillhoppa minst 25 milj. kr.

Kommittén, som anser den berörda utvecklingen av ungdomens lönsparande och det allmänna lönsparandet bl. a. sammanhännga med den blygsamma stimulans som det statliga lotteriet ger, har föreslagit en samordning av de båda sparformerna. Förslaget, som siktar på att tillvarata samhällets intresse att öka hushållssparandet och åstadkomma ett mer långsiktigt och målinriktat sparande, innebär att regelbundet lönsparande, som binds för viss tid, premieras med ett årligt skattefritt sparbidrag med 20 % av den krediterade räntan, dock högst 300 kr. per konto och kalenderår, och med en årlig vinstutlottning motsvarande 10 % av den under resp. år krediterade räntan på samtliga konton. Införandet av den nya sparformen bör enligt lönsparkommitténs mening stödjas av en brett upplagd kampanj i form av annonsering, affischering, film etc. För att kampanjen skall kunna planeras och genomföras effektivt bör – menar kommittén – beslut om det nya lönsparandet föreligga och erforderliga medel stå till förfogande under hösten 1971. Lönsparkommitténs promemoria är f. n. föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Årets riksdag har på Kungl. Maj:ts förslag anvisat ett anslag av 2 milj. kr. för en undersökning i statistiska centralbyråns regi av hushålls-

sparandet. Denna undersökning skall genomföras så snart som möjligt och bör enligt skatteutskottets mening kunna ge material för att bedöma vilka åtgärder som på sikt kan komma att krävas för att åstadkomma ett ökat hushållssparande.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att 1970 års riksdag (prop. 1970: 197, BaU 67) fattat beslut om premiering av sparande i anslutning till utbetalning av överskjutande preliminär skatt enligt 1970 års taxering. Premieringen innefattar – utöver räntan – en skattefri sparpremie med 5 % på belopp som inestår på sparkonto intill utgången av år 1971 samt deltagande i två vinstutlottningar samma år. Chefen för finansdepartementet har i den reviderade finansplanen 1971 (prop. 1971: 115 s. 40) uttalat, att han utifrån erfarenheterna av bl. a. denna premieringsform har för avsikt att i senare sammanhang återkomma med förslag i syfte att stimulera och fånga in ett nysparande.

Av det anförda framgår att förslag från Kungl. Maj:t kan väntas i fråga om lönsparandet och andra sparstimulerande åtgärder och att hushållssparandet i stort är under utredning. På grund härav anser skatteutskottet att riksdagen nu liksom förra året bör lämna de motioner utan åtgärd som innehåller yrkanden om skattepremiering av personligt sparande.

Den i motionen 1971: 304 aktualiserade frågan om rätt för egenföretagare att avsätta medel till självfinansieringsfond faller inom företags-skatteberedningens utredningsuppdrag (jfr 1971: 61) och bör enligt utskottets mening också prövas av denna utredning. Utskottet avstyrker således bifall till samtliga motioner.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet
att riksdagen avslår

- 1 motionen 1971: 301
- 2 motionen 1971: 304
- 3 motionen 1971: 461
- 4 motionen 1971: 576.

Stockholm den 18 maj 1971

På skatteutskottets vägnar

ERIK BRANDT

Närvarande: herrar Brandt (s), Engkvist (s), Eriksson i Bäckmora (c), fru Nettelbrandt (fp), herrar Kristenson (s), Josefson i Arrie (c), Larsson i Umeå (fp), Carlstein (s), Nilsson i Trobro* (m), Wikner* (s), Stadling (s), Westberg i Hofors (s), Olof Johansson i Stockholm (c), Söderström (m) och fru Normark (s).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservationer

1. av herr Eriksson i Bäckmora (c), fru Nettelbrandt (fp), herrar Josefson i Arrie (c), Larsson i Umeå (fp) och Olof Johansson i Stockholm (c), vilka

dels anfört följande:

»Av bilaga 3 till detta betänkande framgår att ungdomens lönsparande fortsätter att kraftigt minska. Även det allmänna lönsparandet har kommit att få en icke önskvärd inriktning. Antalet lönsparare inom denna sparform har visserligen ökat till ca 903 000 under 1970 men en närmare analys av deltagandet visar – enligt den av majoriteten åberopade promemorian av lönsparkommittén – att endast 296 500 lönsparare under år 1970 presterat en 500 kronorsökning. Antalet lönsparare med motsvarande ökning var år 1962, då det allmänna lönsparandet startade, 274 000, trots att det totala antalet konton då uppgick till endast ca 336 000. Under 1970 har mer än 600 000 lönsparare tillhopa minskat sina konton med 25 milj. kr.

Vi anser inte att de förslag som lönsparkommittén framlagt i sin promemoria kommer att i nämnvärd grad påverka sparandet i positiv riktning. Därtill är stimulansåtgärderna, särskilt med hänsyn till den fortgående penningvärdeförsämringen, enligt vår bedömning alltför blygsamma och bindningsvillkoren alltför hårda.

Den form av sparpremiering som tillämpades i anslutning till utbetalning av överskjutande preliminär skatt enligt 1970 års taxering innebar visserligen en kraftig stimulans av sparandet. Om denna premieringsform har emellertid ett enigt finansutskott (FiU 1971: 16), med riksdagens godkännande, uttalat att den bör förbehållas särskilda tillfällen med ansträngd samhällsekonomi.

Av nedanstående tabell framgår att affärsbanksinlåningen under 1970 visserligen ökat med 2 048 milj. kr. Att märka är emellertid att av detta belopp 1 784 milj. kr. utgör räntekrediteringar och att alltså inlåningsnettot under året uppgår till endast 264 milj. kr.

Inlåningsutveckling hos affärsbankerna 1968–1970 (ultimo, mkr.)

	1968	1969	1970	Procentuell förändring under	
				1969	1970
Handelsbanken	11 868	11 975	12 568	+0,9	+5,0
Skandinaviska Banken	9 691	9 783	10 212	+ 0,9	+4,4
Kreditbanken	5 167	5 397	5 657	+4,5	+4,8
Enskilda Banken	3 487	3 243	3 250	—7,0	+0,2
Göteborgs Bank	3 285	3 336	3 479	+1,6	+4,3
Övriga banker	6 944	7 316	7 932	+5,4	+8,4
Samtliga affärsbanker	40 442	41 050	43 098	+1,5	+5,0

Den nuvarande ekonomiska politiken innebär otvivelaktigt en stark press nedåt på det privata sparandet för flertalet medborgare. Detta måste enligt vår mening bedömas som mycket allvarligt eftersom sparandet är av den största betydelse för en fortsatt expansion. Trots den snabba tillväxten av det kollektiva sparandet, främst inom ATP-systemet, har det enskilda sparandet kvar sin stora betydelse för att skapa tillräckliga kreditresurser för investeringar i bostäder, företag och kommunala anläggningar. Utan ett tillräckligt nysparande finns risk för att resurserna helt enkelt inte räcker till. En positiv utveckling av det enskilda sparandet spelar också en väsentlig roll i ansträngningarna att åstadkomma balans i samhällsekonomin – inte minst gäller detta i dagens ekonomiska läge. Den som sparar bygger ju inte bara upp resurser för egen del. Han ställer dem också till kreditmarknadens och därmed ytterst till samhällets förfogande.

I den ekonomiska politiken är det därför angeläget att beakta sparandets rättvisa villkor och tillväxtmöjligheter. Starkare direkta stimulansåtgärder från samhällets sida än den som för närvarande tillämpas ter sig därför i hög grad önskvärda.»

dels ansett att utskottet under punkterna 1 och 4 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionerna 1971: 301 och 1971: 576 i skrivelse till Kungl. Maj:t begär skyndsamt utredning och förslag till åtgärder i syfte att stimulera personligt sparande.

2. av herr Eriksson i Bäckmora (c), fru Nettelbrandt (fp), herrar Josefson i Arrie (c), Larsson i Umeå (fp) och Olof Johansson i Stockholm (c), vilka

dels anför följande:

»Som framhålls i motionen 1971: 461 har hushållens sparande – sett i förhållande till de totala inkomsterna – sjunkit under hela 1960-talet. Det är från samhällssynpunkt synnerligen angeläget att man försöker vända den utvecklingen. Samtidigt är det önskvärt att underlätta för den enskilde att bygga upp en egen ekonomisk beredskap för kommande behov. Särskilt småspararnas aktiva sparande är från denna synpunkt värdefullt och bör uppmuntras från samhället.

Det s. k. sparavdraget vid taxeringen spelar otvivelaktigt en viktig sparstimulerande roll. Detta avdrag tillkom emellertid redan för tio år sedan, och dess betydelse har undan för undan minskat genom att det inte anpassats till förändringarna i pris- och inkomstnivån.

Vi har i andra sammanhang begärt en 'värdesäkring' av skatteskalen och av olika avdrag i skattesystemet. Ett sådant system skulle enligt vår mening vara värdefullt inte minst i fråga om sparavdraget. Redan en fortlöpande anpassning av detta avdrag till förändringar i penningvärdet skulle betyda en god stimulans för ökat sparande.»

dels ansett att utskottet under punkten 3 bort hemställa
att riksdagen med anledning av motionen 1971: 461 i skrivelse
till Kungl. Maj:t begär utredning av frågan om 'värdesäkring'
av det s. k. sparavdraget i inkomstkällan kapital.

3. av herrar Nilsson i Trobro (m) och Söderström (m), vilka
dels anfört följande:

»Av bilaga 3 till detta betänkande framgår att ungdomens lönsparande fortsätter att kraftigt minska. Även det allmänna lönsparandet har kommit att få en icke önskvärd inriktning. Antalet lönsparare inom denna sparform har visserligen ökat till ca 903 000 under 1970, men en närmare analys av deltagandet visar – enligt den av majoriteten åberopade promemorian av lönsparkommittén – att endast 296 500 lönsparare under år 1970 presterat en 500 kronorsökning. Antalet lönsparare med motsvarande ökning var år 1962, då det allmänna lönsparandet startade, 274 000, trots att det totala antalet konton då uppgick till endast ca 336 000. Under 1970 har mer än 600 000 lönsparare tillhoppa minskat sina konton med 25 milj. kr.

Vi anser inte att de förslag som lönsparkommittén framlagt i sin promemoria kommer att i nämnvärd grad påverka sparandet i positiv riktning. Därtill är stimulansåtgärderna, särskilt med hänsyn till den fortgående penningvärdeförsämringen, enligt vår bedömning alltför blygsamma och bindingsvillkoren alltför hårda.

Den form av sparpremiering som tillämpades i anslutning till utbetalning av överskjutande preliminär skatt enligt 1970 års taxering innebar visserligen en kraftig stimulans av sparandet. Om denna premieringsform har emellertid ett enigt finansutskott (FiU 1971: 16), med riksdagens godkännande, uttalat att den bör förbehållas särskilda tillfällen med ansträngd samhällsekonomi.

Av nedanstående tabell framgår att affärsbanksinlåningen under 1970 visserligen ökat med 2 048 milj. kr. Att märka är emellertid att av detta belopp 1 784 milj. kr. utgör räntekrediteringar och att alltså inlåningsnettot under året uppgår till endast 264 milj. kr.

Inlåningsutvecklingen hos affärsbankerna 1968–1970 (ultimo, mkr.)

	1968	1969	1970	Procentuell förändring under	
				1969	1970
Handelsbanken	11 868	11 975	12 568	+0,9	+5,0
Skandinaviska Banken	9 691	9 783	10 212	+0,9	+4,4
Kreditbanken	5 167	5 397	5 657	+4,5	+4,8
Enskilda Banken	3 487	3 243	3 250	—7,0	+0,2
Göteborgs Bank	3 285	3 336	3 479	+1,6	+4,3
Övriga banker	6 944	7 316	7 932	+5,4	+8,4
Samtliga affärsbanker	40 442	41 050	43 098	+1,5	+5,0

Denna utveckling inger allvarliga farhågor. Ett minskat sparande medför ett ökat tryck i ekonomin och ger minskat utrymme för såväl industriinvesteringar som offentliga investeringar. För att förhindra detta är det nödvändigt att omedelbara åtgärder vidtas i syfte att öka det enskilda sparandet.

För att öka sparandet krävs tre ting: utrymme för sparande, vilja att spara samt möjlighet till god, säker och meningsfull placering av det sparade.

Chansen till ett sparutrymme för de många ligger i de stigande inkomsterna, i inkomstökningarna. Men förutsättningen är då att man får behålla tillräckligt mycket av inkomstökningarna för att det skall räcka inte bara till en önskad och kanske välbehövlig konsumtionsökning utan också till sparande. För närvarande lägger de höga marginalskatterna för de flesta oöverstigliga hinder i vägen för ett nämnvärt sparande av inkomstökningar. En översyn av skattesystemet i enlighet med vad som anförts i motionen 1971: 302 är därför den första och viktigaste förutsättningen för ett ökat sparande.

En annan viktig förutsättning för uppkomsten av ett sparande är en välgrundad tilltro till att de sparade medlen behåller och ökar sitt värde. En ekonomisk politik som tryggar ett fast penningvärde är därför den kanske bästa sparstimulansen.

Olika former av s. k. målsparande är väl ägnade att väcka sparintresset hos den som inte tidigare sparat systematiskt. Här kommer de sparstimulerande åtgärderna in och gör sparandet mer lockande genom att låta sparmålet rycka närmare: skattefavörer och sparpremier gör det möjligt att spara större belopp och låter sparkapitalet växa snabbare. En utförlig redogörelse härför har lämnats i motionen 1971: 431. De där framförda förslagen finner vi vara väl ägnade att stimulera sparandet och öka ägandespridningen.

En vanlig invändning mot sparstimulerande åtgärder och ett decentra- liserat ägande har varit att de föreslagna åtgärderna bara skulle gynna högre inkomsttagare.

Det är självklart att en generell sparstimulans i form av sparpremie eller skatteavdrag ger större favör i kronor åt den som kan spara stora summor än åt den som bara kan sätta undan mindre belopp. Men det bör observeras att alla i motionen 1971: 431 framförda förslag är så utformade att de framför allt gynnar småspararna.»

dels ansett att utskottet under punkten 2 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1971: 304 i skrivelse till Kungl. Maj:t begär förslag till innevarande års riksdag om åtgärder i syfte att stimulera det enskilda sparandet i bank, bostad, utbildning, aktier eller egen rörelse i enlighet med vad i motionen 1971: 431 anförts.

Bilaga 2

Inlåningsutvecklingen i vissa sparinstitut i mkr. (exkl. räntor utom i vad avser jordbrukskassor)

Dec.	Affärsbanker	Sparbanker	Postsparbanken	Jordbrukskassor
1945	6 846	5 468	1 394	193
1963	24 410	18 325	5 745	1 797
1964	26 649	19 699	6 104	2 162
1965	27 731 (+ 4,1 %)	21 184 (+ 7,0 %)	6 386 (+4,6 %)	2 551 (+18,0 %)
1966	30 303 (+ 9,3 %)	23 246 (+ 9,7 %)	6 882 (+7,8 %)	2 921 (+14,5 %)
1967	35 017 (+15,6 %)	26 011 (+11,9 %)	7 418 (+7,8 %)	3 349 (+14,7 %)
1968	40 442 (+17,8 %)	28 150 (+8,6 %)	7 873 (+6,1 %)	3 733 (+11,4 %)
1969	41 050 (+1,5 %)	29 837 (+ 7,1 %)	8 348 (+6,0 %)	4 263 (+14,2 %)
1970	43 098 (+ 5,0 %)	31 270	8 989 (+7,7 %)	4 817 (+13,0 %)

Inlåningsutvecklingen i vissa sparinstitut i 1953 års penningvärde

Vid slutet av	Affärsbankerna ¹ mkr	Sparbankerna mkr	Postsparbanken mkr	Jordbrukskassorna mkr
1953	11 839	9 343	2 849	617
1954	12 600	9 878	2 992	703
1955	12 277	10 268	3 086	765
1956	12 235	10 572	3 154	799
1957	12 784	10 937	3 267	834
1958	13 672	11 259	3 379	848
1959	16 188	11 988	3 580	921
1960	15 279	12 434	3 865	1 001
1961	15 630	12 882	3 970	1 087
1962	16 821	13 219	4 109	1 181
1963	18 250	13 812	4 344	1 312
1964	19 590	14 520	4 487	1 529
1965	19 564	14 993	4 567	1 720
1966	20 132	15 525	4 588	1 851
1967	22 232	16 526	4 709	2 032
1968	23 821 ²	17 600	4 920	2 220
1969	23 529	18 345	5 112	2 499
1970	23 165	17 980 ³	5 189	2 606

¹ Beloppen för affärsbankerna exkl. vid årsskiftet krediterade räntor, inkl. vid årsskiftet krediterade räntor.

² 1968 års siffra anpassad till de ändrade redovisningsregler som fr. o. m. 1969 gäller för bl. a. inlåningen i affärsbankerna.

³ Inkl. Sparbankernas bank.

Bilaga 3

Ungdomens lönsparande

Antal lönsparare

År	Nyttillkomna under året st.	Avgångna under året st.	Antal vid slutet av resp. år st.	Förändring under året st.
1950	30 000	2 300	27 700	+27 700
1951	18 000	3 700	42 000	+14 300
1952	12 000	8 000	46 000	+ 4 000
1953	15 000	9 000	52 000	+ 6 000
1954	19 000	13 700	57 300	+ 5 300
1955	25 000	16 000	66 300	+ 9 000
1956	24 300	15 000	75 600	+ 9 000
1957	31 000	14 200	92 400	+16 800
1958	40 200	16 000	116 600	+24 000
1959	29 462	19 838	126 100	+10 000
1960	34 116	20 956	139 300	+13 000
1961	36 821	25 228	151 100	+11 500
1962	37 554	22 782	165 900	+15 000
1963	26 589	25 991	166 500	+ 600
1964	54 723	48 836	172 400	+ 5 900
1965	55 031	58 345	169 100	— 3 300
1966	43 760	48 160	164 700	— 4 600
1967	41 616	44 391	161 900	— 2 800
1968	33 172	41 820	153 300	— 8 600
1969	31 077	38 971	145 387	— 7 900
1970	25 044	39 210	131 201	—14 200

Det allmänna lönsparandet

1962	336 200	—	336 200	+336 200
1963	128 150	28 450	436 000	+ 99 700
1964	80 350	52 900	463 450	+ 27 450
1965	82 000	52 000	493 450	+ 30 000
1966	136 050	58 000	571 500	+ 73 750
1967	165 850	58 900	678 400	+106 900
1968	134 600	64 400	748 600	+ 70 200
1969	143 300	79 700	814 200	+ 65 600
1970	167 800	81 300	902 900	+ 86 500

Ungdomens lönsparande

	31/12 1968 st.	31/12 1969 st.	31/12 1970 st.	Inne- stående 1/1 1969 mkr	Insatt under 1969	Uttaget under 1969	Inne- stående 31/12 69	Insatt under 1970	Uttaget under 1970	Inne- stående 31/12 70	Ökning under 1969	Ökning under 1970
Postbanken	81 972	72 175	61 056	144,2	52,1	68,3	136,0	49,5	70,6	123,0	-3,7	-8,2
Sparbankerna	60 896	60 862	57 089	109,5	64,2	62,1	118,7	63,2	73,8	116,2	5,2	9,2
Affärsbankerna	8 487	9 944	10 522	16,1	11,0	9,4	18,7	12,8	11,6	21,2	2,9	2,6
Centralbank för jordbrukskredit	1 663	2 150	2 298	2,1	1,8	0,8	3,3	1,5	0,8	4,3	0,5	1,2
KF:s sparkassa	133	124	101	0,4	0,2	0,2	0,4	0,1	0,0	0,4	0,0	0,0
HSB	130	132	135	0,2	0,0	0,1	0,2	0,0	0,2	0,1	0,1	0,0
	153 281	145 387	131 201	272,4	129,3	140,8	277,2	127,2	157,0	265,2	5,1	4,8

Mot svarande belopp utgjorde för 1969.

1968.	.	.	.	.	.	.	.	129,3	140,8	277,2	4,8
1967.	.	.	.	.	.	.	.	118,7	127,4	272,4	5,1
1966.	.	.	.	.	.	.	.	123,5	121,7	267,4	15,1
1965.	.	.	.	.	.	.	.	111,8	108,9	253,1	16,5
1964.	.	.	.	.	.	.	.	107,3	107,2	236,2	12,1
1963.	.	.	.	.	.	.	.	100,1	97,9	224,0	10,4
1962.	.	.	.	.	.	.	.	97,7	85,6	213,6	18,8
1961.	.	.	.	.	.	.	.	87,4	71,5	194,9	22,8
1960.	.	.	.	.	.	.	.	78,3	66,4	172,2	18,4
1959.	.	.	.	.	.	.	.	68,1	49,2	153,3	24,6
1958.	.	.	.	.	.	.	.	60,5	41,3	128,9	23,5
1957.	.	.	.	.	.	.	.	52,2	29,3	105,6	26,3
1956.	.	.	.	.	.	.	.	35,6	24,9	79,3	13,4
1955.	.	.	.	.	.	.	.	30,0	20,3	65,9	11,6
1954.	.	.	.	.	.	.	.	25,2	16,7	54,3	9,4
1953.	.	.	.	.	.	.	.	20,7	14,2	44,9	7,5
1952.	.	.	.	.	.	.	.	18,3	9,1	37,4	10,1
1951.	.	.	.	.	.	.	.	16,4	5,0	27,3	12,0
1950.	.	.	.	.	.	.	.	12,6	2,3	15,3	10,5
	.	.	.	.	.	.	.	5,1	0,4	4,8	4,8

Det allmänna lönsparandet

	Antal lönsparare			Sparbelopp (i mkr)			Kr							
	1968	1969	1970	Inne- stående 1/1 69 (inkl. ränta)	Netto- insättn. under 1/1 70 (inkl. ränta)	Netto- insättn. under 1970 (ins. -/. uttag exkl. ränta)	Inne- stående 31/12 70 (inkl. ränta)	Ökning av be- hålln. 1968 (inkl. ränta)	Ökning av be- hålln. 1969 (inkl. ränta)	Ökning av be- hålln. 1970 (inkl. ränta)	Konto- behålln. i medel- tal per lönspar. 31/12 1968	Konto- behålln. i medel- tal per lönspar. 31/12 1969	Konto- behålln. i medel- tal per lönspar. 31/12 1970	
Postbanken	137 906	162 782	205 317	321,2	41,4	381,9	62,7	471,2	42,4	60,7	89,3	2 329	2 346	2 295
Sparbankerna	270 356	293 650	325 851	799,9	67,4	916,7	67,6	1 048,2	97,9	116,8	131,5	2 959	3 122	3 216
Affärsbankerna	320 512	336 116	348 421	737,7	50,2	836,6	—5,0	885,1	107,5	93,3	48,5	2 302	2 472	2 540
Centralkassor för jordbrukskredit	7 484	8 705	10 053	15,6	2,3	18,8	2,2	22,5	1,9	3,3	3,7	2 079	2 168	2 237
KF:s sparkassa	10 379	10 736	10 855	11,5	1,4	13,5	0,4	15,0	0	2,1	1,5	1 106	1 266	1 380
HSB	2 003	2 232	2 371	4,5	0,4	5,2	0,1	5,7	1,2	0,7	0,5	2 239	2 332	2 404
Summa	748 640	814 221	902 872	1 890,3	163,1	2 172,8	128,0	2 447,8	250,9	276,9	275,0	2 525	2 662	2 711

Motsvarande belopp utgjorde för år	1969.	1968.	1967.	1966.	1965.	1964.
	163,1	176,8	262,3	190,7	109,7	136,4
	2 172,8	1 890,3	1 629,4	1 309,1	1 044,7	899,3
	2 662	2 525	2 402	2 308	2 117	1 919

